

Ergenler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testi: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması

DOI: 10.26466/opus.531369

*

Pınar Algedik* - Ezgi Şen Demirdöğen** - Volkan Demir*** - Türkey Demir****

* Uzman Dr., Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Psikiyatri Böl., İstanbul/Türkiye

E-Posta: pınaralgedik@gmail.com

ORCID: [0000-0002-9617-6224](https://orcid.org/0000-0002-9617-6224)

** Uzman Dr., Şişli Hamidiye Etfal Eğt. ve Arş. Hastanesi, Çocuk Psikiyatri Böl., İstanbul/Türkiye

E-Posta: drezgisen@gmail.com

ORCID: [0000-0003-0120-6652](https://orcid.org/0000-0003-0120-6652)

*** Doktora Öğr., Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Böl. İstanbul/Türkiye

E-Posta: demir.volkan@outlook.com

ORCID: [0000-0002-8148-8647](https://orcid.org/0000-0002-8148-8647)

**** Profesör Dr., Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Psikiyatri Bölümü, İstanbul / Türkiye

E-Posta: demirturkay@gmail.com

ORCID: [0000-0002-2027-395X](https://orcid.org/0000-0002-2027-395X)

Öz

Özbilinçlilik duyguları kişiler arası ilişkiler sırasında deneyimlenen, düşünce ve davranışları düzenleyen, sosyal olarak istenmeyen davranışları engelleyen ve bireyleri ahlâka uygun davranışlarda bulunmaya teşvik eden duygulardır. Bu çalışmanın amacı Ergenler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testi (EÖDT)'nin Türkçe uyarlamasını yapmak ve psikometrik özelliklerini incelemektir. Araştırmaya 10-18 yaş aralığında olan 547 sağlıklı gönüllü alınmıştır. Katılımcılara Sosyodemografik Veri Formu, Çocuk Depresyon Ölçeği (ÇDÖ), Çocuklar İçin Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri (ÇDSKE)'nin Sürekli Kaygı alt ölçeği (ÇDSKE-S) ve Ergenler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testi (EÖDT) uygulanmıştır. Ölçeklerin toplanmasından sonra tekrar test uygulaması için gönüllü olan 29 ergene aynı takma isimleri kullanmaları istenerek EÖDT testi 15 gün sonra tekrar uygulanmıştır. Veriler Mann-Whitney U, Spearman's Rho, Wilcoxon ve Cronbach's alfa testleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Ergenler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testi (EÖDT) alt ölçeklerinin iç tutarlılığının ve test-tekrar test güvenilirliğinin yüksek olduğu bulunmuştur. Testin yapı geçerliliğinde faktör boyutlarının utanç, suçluluk, dışsallaştırma-utanç, dışsallaştırma ve ayrılma olarak beş alt ölçekli yapıda olduğu görülmüştür. Bu çalışmayla EÖDT'nin kabul edilir psikometrik özelliklere sahip olup, Türkiye'de yürütülen araştırma ve klinik uygulamalarda kullanılabilir nitelikte olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Ergenler, Özbilinçlilik duyguları, Geçerlik, Güvenirlilik

Test of Self-Conscious Affect For Adolescents: Validity and Reliability Study

*

Abstract

Emotions of self-consciousness are feelings experienced during interpersonal relationships, regulating thoughts and behaviors, preventing socially undesirable behaviors and encouraging individuals to act ethically. The aim of this study was to investigate the Turkish version of the Test of Self-Conscious Affect for Adolescents and to examine their psychometric properties. The study group consisted of 547 healthy individuals whose age between 10-18 years old. All subjects included in the study filled out the Sociodemographic Data Form, Children's Depression Inventory (CDI), State-Trait Anxiety Inventory for Children Trait form (STAIC-T) and Test of Self-Conscious Affect for Adolescents. After the collection of the scales TOSCA-A was administered again 15 days later to 29 adolescents who were volunteer using the same nicknames. The data was analyzed with Mann-Whitney U test, Spearman's Rho, Wilcoxon and Cronbach's alfa. The internal consistency and test-retest reliability of the Test of Self-Conscious Affect For Adolescents (TOSCA-A) subscales were found to be high. In the construct validity of the test, the factor dimensions were found to be five sub-scale structures: shame, guilt, externalization-shame, externalization and detached. According to the present study, we can say that TOSCA has acceptable psychometric properties and can be used in clinical practice and research conducted in Turkey.

Keywords: *Adolescents, Self-consciousness emotions, Validity, Reliability*

Giriş

Utancı, gurur, suçluluk, mahcubiyet gibi duygular kişiler arası ilişkiler sırasında deneyimlenen, düşünce ve davranışları düzenleyen, sosyal olarak istenmeyen davranışları engelleyen ve bireyleri ahlâka uygun davranışlarda bulunmaya teşvik eden duygulardır (Tangney ve Salovey, 2000). Ayrıca bu duygular bilişin gelişmesini, başkalarıyla toplumsal ilişkiyi ve kendilik algısını gerektirdikleri için ahlâki (moral) duygulanımlar, toplumsal duygulanımlar ya da özbilinçlilik duygulanımları olarak da adlandırılırlar (Spero, 1984). Özbilinçlilik duyguları düşüncelerimizin, hissettiklerimizin, davranışlarımızın, başarılarımızın, özsaygımızın ve sosyal uyumumuzun düzenlenmesinde büyük öneme sahiptir (Fischer ve Tangney, 1995, Tangney ve Dearing, 2002a, Beer vd., 2003, Tracy ve Robins, 2004). Bazı tartışmalar özbilinçlilik duygularına empati, imrenme, kıskançlık ve utangaçlığı da dahil etmiştir. Ama bu görüş yaygın değildir (Lewis, 2008).

Evrin teorininin yaratıcısı olarak bilinen Darwin, aynı zamanda bir duygulanım kuramı da inşa etmiştir (Darwin, 1872/1965). Duygusal ifadelerin eylemler için sinyal ve hazırlık işlevi olduğunu, birisinden diğerine bilgi aktarımını sağladığını ilk iddia eden kişidir. Darwin utançtan çoğunlukla itaatkâr davranış kapsamında bahsetmiştir (Gilbert, 2000). Gilbert tarafından, utancın sosyal ortamlarda ortaya çıktığını savunan ve utancı özellikle sosyal açıdan ele alan, evrimsel ve bütünleştirici bakış açısıyla biyopsikososyal model geliştirilmiştir (Gilbert, 1998; Gilbert, 2002; Gilbert, 2007). Bu yaklaşımla, utanç doğuştan gelen bağlanma (Bowlby, 1969; Bowlby, 1973; Bowlby, 1982; Cassidy ve Shaver, 1999), bir gruba dâhil olma ve bir diğeriyle sosyal ilişki içerisinde olma (Baumeister ve Leary, 1995) güdüsünden kaynaklanmaktadır.

Psikanalitik kuramda ise yakın zamanlara kadar utanç ve suçluluk çok yakın ve bazen birbirleri yerine geçen duygular olarak ele alınmıştır (Hartmen ve Loewenstein, 1962). Freud bazı eserlerinden utanmadan söz eder fakat utanç duygusu üzerinde çok durmaz. Daha çok suçluluk duygusundan söz eder. Utançla ilgili ilk kapsamlı incelemeyi yapan psikanalistin Helen Block Lewis olduğu bilinmekte ve bu nedenle Lewis "utancın ebesi" (Zarem, 2006) olarak kabul edilmektedir.

Tangney ve arkadaşları da utancı Lewis (1971)'in bilişsel, duygusal ve motivasyonel açıklamalarından hareketle ele almışlardır. Bununla birlikte öz bilinçlilik duygularının birbirleri arasındaki ilişkiyi, suçluluk ve utanç duyguları arasındaki benzerlik ve farklılıkları incelemiştirlerdir.

Tangney'e göre utanç, benliğin genel olarak olumsuz şekilde tenkit edilmesini içeren acı verici bir duygudur. Benlik bazı standartlara göre değerlendirilir ve yetersiz, başarısız, kötü ve değersiz olarak görülür. Utanca sıklıkla küçülme, küçüklük ve güçsüzlük duyguları eşlik eder ve gerçek veya hayâl edilen seyircilerin önünde olumsuz değerlendirmeye maruz kalma hissi yaşanır. Utanç, kişinin eksikliklerine tanıklık etmek üzere bulunan gerçek bir gözlemci gerektirmez, sıklıkla birinin kusurlu benliğinin diğerlerine nasıl görünebileceği hayali mevcuttur. Kendi kendine işleyişteki kırılma, benliğin gözleme ve onaylamamanın hem etkeni hem nesnesi olmasından kaynaklanır. Gözleyen benlik, gözlenen benliğin değersiz ve ayıplı olduğuna tanıklık eder ve kötüler. Sonuç olarak, utanç sıklıkla saklanmak için kaçma -yerin dibine girip yok olma- arzusuna sebep olur (Lewis, 1971).

Suçluluk ise kişisel standartlar ihlâl edildiği zaman ortaya çıkan bir kendini eleştirme biçimidir. Bireyin davranışı bir dereceye kadar benliğin dışında değerlendirilir. 'Kötü davranışlar' hakkında pişmanlık, üzüntü ve eylemin anısı, düşüncesi ya da eylemsizlikten dolayı ortaya çıkan bir gerilim vardır. Suçlulukta bu gerilim bireyi hem o anda tamir edici davranışlara yönelmesi için motive eder hem de gelecekte benzer hatalı davranışı göstermemesi bakımından birey için öğretici olur (Tangney vd., 1992b). Lewis suçluluğun kişinin temel kişiliğini ya da benlik algısını etkilemediğini, ancak suçluluk duygusun da acı verici olabileceğini söyler. Suçluluk, yapılan "kötü şey"e ilişkin gerginlik, vicdan azabı ve pişmanlık içerir. Suçluluk deneyiminin ortasındaki insanlar, sıklıkla daima kusur bulan bir odak ya da kural ihlâli kaygısı -olayı, farklı davranmış olmayı dileyerek ya da yapmış oldukları şeyi bir şekilde geri alabilmeyi tekrar tekrar düşünerek- duyduklarını bildirirler (Lewis, 1971). Suçluluğun yaratmış olduğu duygular diğeri yönelimli odakla birleşince insanlara yapılan kötü şeyi tamir etmeye, özür dilemeye veya itiraf etmeye güdülemektedir (Tangney, 1995).

Suçlu kişi, içsel standartları ihlâl ettiğini ve davranışının sorumluluğunu kabul eder. Yaptığı hatayı düzeltmeye çalışır ya da kendisini

cezalandırır. Bu tür suçluluk duygusunun ahlâki davranışlar üzerinde önemli rol oynadığı kabul edilir (Tangney, 1991; Ferguson ve Stegge, 1998; Hoffman, 1998).

Utanç duygusunun bireyin benliğine ilişkin (*ben yanlış yaptım*), suçluluğun ise bireyin davranışlarına ilişkin (*ben yanlış yaptım*) olumsuz değerlendirmeleri içerdiği vurgulanmaktadır. Stres derecesi açısından bakıldığında ise utancın suçluluktan daha acı verici olduğu kabul edilmektedir (Lewis, 1971).

Piers ve Singer utancı benlik ve benlik ideali, suçluluğu ise benlik ve üstbenlik arasında gelişen bir gerilim olarak tanımlamışlardır. Üstbenliğin koymuş olduğu sınır ihlâl edildiği zaman suçluluk, benlik ideali tarafından konmuş olan amaca ulaşamadığı zaman utanç duyguları ortaya çıkmaktadır. Utançta ima edilen bilinçdışı tehlike, anne baba ideallerini yaşatamamaktan dolayı terk edilme korkusu; suçlulukta ise içselleştirilmiş anne baba standartları ihlâl edildiği için cezalandırılma ve kastrasyon korkusudur (Piers ve Singer, 1971). Buna karşın bazı yazarlar üstbenlik ile benlik idealini birbirinden ayırmakta tereddüt etmektedir. Aslında, üstbenlik, hem “sevme” ve “nefret etme” içe yansıtılmalarını hem de pozitif ve negatif idealleri kapsadığından (Panel, 1957; Schafer, 1968; Fisher ve Greenberg, 1977), sadece bu sistemler arası uyumsuzluk kapsamındaki klinik olarak özgün duyguları hesaba katmak yetersiz görünmektedir (Spero, 1984).

Ergenler reddedilmekten doğabilecek utançtan kaçınmak için sevgi duydukları kişiye duygularını ifade etme konusunda çok zorlanabilirler; çünkü eğer reddedilirlerse karşılardaki kişinin yalnızca bir ilişkiyi değil, kendilerini bir bütün olarak reddettiğini düşünebilirler. Sevilebilir olduğunu hissetmek ve aynı zamanda reddedilmekten kaçınmak bazen birbiriyle iyi uyuşmayan iki ihtiyaç olabilir. Ergenlerde hem ana babayla bağı sürdürmek hem de yeni ideallere ve yaşlılarıyla özdeşimlere yönelmek arasında kalmak utanca yatkınlık oluşturur (Demir, 2014). Utanç deneyimi ve düzenlenmesi ergenlikte depresif semptomlarla da ilişkilidir (Tangney ve Dearing, 2002). Ergenliğe geçişle depresyon (Fleming vd., 1989; Angold ve Rutter, 1992; Cole vd., 2002) ve anksiyete bozukluğu gibi ruh sağlığı problemlerinin tekrarlanma sıklığı artar (Kashany ve Orvaschel, 1990). Anastasopoulos, ergenlik döneminde nar-sisist temeldeki depresyonun daha sık görüldüğünü öne sürer. Depre-

syondaki narsisist öğeler suçluluk duygusu temelindeyken daha ağır narsisist depresyon utanç tarafından belirlenir (Demir, 2014).

Tangney EÖDT'nde gururu kendilikten duyulan gurur (α -gurur) ve davranışlardan duyulan gurur (β -gurur) olarak ikiye ayırır. Örneğin; "İhtiyaç duyduğumda yardım isteyecek kadar akıllıyım' diye düşünürdüm." ifadesi kendilikten duyulan gurura, "İyiliklere karşılık verdiğim için kendimle gurur duyardım." ifadesi ise davranışlardan duyulan gurura örnektir. Kendilikten duyulan gurur ve davranışlardan duyulan gurura eğilimin bireysel farklılıklarla ilişkisi ile ilgili çok az sayıda deneysel araştırma yapılmıştır. Bu alt ölçekleri değerlendirirken az sayıda maddeden faydalandığı için diğer alt ölçeklere göre daha az güvenilirliğe sahiptirler. Bu yüzden yapılan çalışmalarda da bu alt ölçeklerden çok az faydalanılmıştır.

Dışsallaştırma ve ayrılma alt ölçekleriyle ilgili de örneğin; oyun oynarken fırlattığı topun arkadaşının yüzüne çarpması sonucu kişinin "Arkadaşım topu tutma konusunda daha çok çalışmalı' diye düşünürdüm." ifadesi dışsallaştırmaya, "Sadece bir kazaydı.' diye düşünürdüm" ifadesi ise ayrılmaya örnektir. Dışsallaştırmada meydana gelen durumun sorumluluğunu kendisi dışına (başkasına) atma, ayrılmada ise olan duruma karşı nötr pozisyona geçme durumu vardır (Tangney ve Dearing, 2002; Tangney vd., 2007).

Duyguların ifadesi ve tanınması ile ilgili literatürde çok sayıda çalışma vardır. Bunların büyük çoğunluğunun konusunu mutluluk, üzüntü, öfke, sürpriz, iğrenme ve korku gibi temel duygular oluşturmaktadır. Utanç, suçluluk ve psikopatoloji arasındaki ilişkiye dair görgül araştırmalar ise utanç ve suçluluğu ölçme zorluklarından dolayı konu ile ilgili kuramların gerisinde kalmıştır. Utanç ve suçluluk eğilimini değerlendirmede çok farklı yöntemler kullanılmış olması da psikolojik semptomlarla suçluluk eğilimleri ilişkisinde gözlenen tutarsızlığı açıklamaktadır (Tangney vd., 1995).

Türkiye'de, Deniz (2006)'in yaptığı araştırmada utanç duygusunun korkulu bağlanma stili ile pozitif yönde, güvenli bağlanma stili ile negatif yönde anlamlı ilişkiye sahip olduğu, Akbağ ve Erden-İmamoglu (2010) tarafından yürütülen araştırmada da güvenli bağlanma ve kayıtsız bağlanma ile anlamlı ilişkiye sahip olduğu görülmüştür. Şahin (2007) tarafından yapılan çalışmada ebeveynlerin demokratik çocuk yetiştirme

tarzı ve (benlik düzenleme odaklarından biri olan) ilerleme odağı ile utancın ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Motan (2007) tarafından yürütülen çalışmada utanç duygusunun tanınmasında yararlanılan sözsüz ifadeleri tespit etmek amacıyla TAT kartları kullanılmış, bu kartlar arasında utancı karakterize eden kartın “ellerin yüze kapandığı” kart olduğu görülmüştür. Karataş (2008) tarafından Suçluluk ve Utanç Ölçeği kullanılarak lise öğrencilerinde yapılan çalışmada suçluluk ve utanç puanlarında, disiplin cezası alıp almama açısından disiplin cezası alan öğrenciler lehine anlamlı farklıklar olduğu ve kız öğrencilerin suçluluk puanlarının erkek öğrencilerin suçluluk puanlarına göre anlamlı derecede farklılaştığı bulunmuştur. Türe ve Taşkın (2011) tarafından yürütülen araştırmada utancın sosyal fobik korku ve kaçınma düzeyi ile ilişkili olduğu ve Dinçer (2014) tarafından yürütülen çalışmada ise utanç deneyimi sonucunda içe kapanma, sosyal izolasyon, olayı kendine saklama, söylem ve eylemlerin kısıtlanması, kaçma, uzaklaşma, kurtulma, saklanma ve gözden kaybolma isteği ve kalıcı izler ortaya çıktığı görülmüştür.

Bu çalışmada ergenler için utanç ve suçluluk duygularını ölçmeye yönelik olarak Tangney tarafından geliştirilen Ergenler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testi (EÖDT) Türkçe’ye uyarlanarak psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Ölçeğin çevirisi

Ölçek, geliştiricisi olan June Price Tangney’den e-mail yoluyla görüşülerek istenmiş ve Türkçeye çevirisi ve geçerlilik güvenilirliğinin yapılması için gerekli izinler alınmıştır. İngilizce formun Türkçeye çevrilmesi iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada hem Türkçeye hem de İngilizceye hâkim bir çeviri uzmanı, bir klinik psikolog ve bir çocuk psikiyatri öğretim üyesi tarafından ölçeğin Türkçeye çevirisi birbirlerinden bağımsız olarak yapılmıştır. İkinci aşamada bu çeviriler bir çocuk psikiyatri öğretim üyesi, bir psikiyatri asistanı ve bir çeviri uzmanı tarafından Türkçe’den İngilizce’ye çevirisi yapılmış ve testin özgün biçimi ile karşılaştırılmıştır. Söz konusu maddeyi en iyi ifade ettiği düşünülen Türkçe çeviriler benimsenmiştir. Türkçeye çevrilen ölçek İstanbul Üniversitesi

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde Çocuk Psikiyatrisi Kliniği'ne başvuran 10 çocuğa uygulanarak anlaşılabilirliği yönünden denenmiş, anlaşılamayan sorular gözden geçirilip düzeltilmiş, anlaşılmayan terimlerin yerine uygun Türkçe terimler kullanılarak son hali verilmiş, böylece yüzey geçerliliği açısından kontrol edilmiştir.

Örnekleme Seçimi ve Uygulama

Araştırma için İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi etik kurulundan 09.07.2016 tarih ve 219614 sayılı yazısı ile onay alınmıştır. Çalışmaya alınan ergenlerin bilgileri, İstanbul ilinde sosyodemografik açıdan düşük ve orta düzeyi temsil eden nitelikte dört ayrı okuldan (bir anadolu lisesi, bir meslek lisesi ve iki orta okul), ilgili kurumlardan izin alınarak, gönüllülük esası ile elde edilmiştir. Çalışmaya katılan ergenlerin ailelerinden yazılı onam, ergenlerden sözlü onam alınmış, sınıf ortamında sosyodemografik veri formu ve ölçekleri bir gözetmen eşliğinde doldurmaları istenmiştir.

Çalışmaya 547 ergen katılmıştır. Deneklerin 219'u erkek (%40), 326'sı kızdır (%59.6). İki (%0.04) kişi cinsiyetini belirtmemiştir. Yaş aralığı 10-18 ve yaş ortalaması 14.95(\pm 1.74)' tir. Ölçeklerin toplanmasından sonra tekrar test uygulaması için gönüllü olan 29 ergene aynı takma isimleri kullanmaları istenerek Ergenler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testi 15 gün sonra tekrar uygulanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Sosyodemografik Veri Formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan Sosyodemografik Veri Formunda çocuğun yaşı, cinsiyeti, kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu, aile bütünlüğü, ebeveyn kaybı olup olmadığı, anne-baba arasında akrabalık olup olmadığı, sosyoekonomik durumu, anne-baba yaşı, eğitim düzeyleri, meslekleri, kilo ve boy bilgileri yer almaktadır. Bu bölümde elde edilen veriler, çocuğun gelişim ve psikopatolojisini etkileyebilecek önemli etmenleri araştırabilmek için de kullanılmıştır.

Çocuk Depresyon Ölçeği (ÇDÖ)

Çocuk-ergen depresyonunu araştırmada kullanılan, 6-17 yaş arası çocuklara uygulanabilen bir öz bildirim ölçeğidir. Kovacs ve arkadaşları tarafından 1985 yılında çocuklar ve gençlerde depresyonun şiddetinin belirlenebilmesi amacı ile geliştirilmiş olan bir ölçektir. Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Öy tarafından 1991 yılında yapılmıştır. 27 maddelik ölçekten alınabilecek en yüksek puan 54'tür. Ölçeğin kesme puanı 19'dur. Toplam puanın yüksek olması depresyon düzeyinin ya da şiddetinin yüksekliğini göstermektedir.

Çocuklar İçin Durumluk-Süreklilik Kaygı Envanteri (ÇDSKE-S)

Durumluk-Süreklilik Kaygı Ölçeği, Spielberger ve arkadaşları (1973) tarafından geliştirilmiş ve Özusta (1995) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçeğin uyarlama çalışmaları 9-16 yaş grubunda uygulanabilir olduğunu göstermektedir. Ölçek 20'şer maddelik iki alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçeğin geçerlilik çalışmasında; kaygı bozukluğu tanısı almış grubun sürekli kaygı ve durumluk kaygı puan ortalamaları normal gruba göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Ölçeğinin Cronbach's alfa iç tutarlılık katsayısı .81 olarak hesaplanmıştır. Altı hafta arayla 99 çocuk üzerinde ikinci uygulaması ile elde edilen test-tekrar test güvenilirlik katsayısının ise .65 olduğu görülmüştür. Bu çalışmada yalnızca Sürekli Kaygı alt ölçeği (ÇDSKE-S) kullanılmıştır.

Ergenler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testi (EÖDT)

Test gündelik hayatta karşılaşılabileceğimiz çeşitli durumları içerir. Senaryo şeklindeki durumlar karşısında kişinin hangi duygularla ve tutumlarla yanıt verdiğini araştırır. Test, utanç eğilimi, suçluluk eğilimi, dışsallaştırma (kusurun/kabahatin dışsallaştırılması), ayrılma, kendilikten duyulan gurur ve davranışlardan duyulan gurur alt gruplarını açığa çıkaran 10 negatif ve 5 pozitif senaryodan oluşmaktadır. Senaryolar ve ilgili cevapların bir kısmı yetişkinler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testinden bir kısmı ise çocuklar için Özbilinçlilik Duygulanımları Testinden derlenmiştir. Bazı unsurlar, içeriği ergenler ile ilgili hale getire-

bilmek amacıyla kısmen yeniden yazılmıştır. Ölçeğin uyarlama çalışmaları 12-18 yaş grubunda uygulanabilir olduğunu göstermektedir. Her bir senaryo için şıklardaki cevapların hiç-1, az-2, bazen-3, sık-4, çok sık-5 olarak puanlandığı likert tipi bir ölçektir. Puanlaması 6 alt ölçek için ilgili ifadelere verilen puanların toplanması şeklindedir. Toplam puan hesaplanmaz (Tangney ve Dearing, 2002).

İstatistiksel değerlendirme

Tüm veriler Windows için SPSS (The Statistical Package for Social Sciences) 22.0 paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Ölçek puanları normal dağılıma uymadığından değerlendirmeleri nonparametrik testlerden Mann-Whitney U testi ile yapılmıştır. Güvenilirlik analizleri için Spearman's Rho ve Wilcoxon teknikleriyle test-tekrar test sınaması, Cronbach's alfa testi ile de iç tutarlılık analizleri gerçekleştirilmiştir. Geçerlilik analizleri kapsamında yapı geçerliliği için Ergenler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testinin tüm maddelerinin faktör analizleri yapılmış; ÇDÖ ve ÇDSKE-S ölçekleriyle Spearman's Rho ile korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. İstatistiksel olarak $p < 0.05$ olan değerler anlamlı kabul edilmiş, bulgularda anlamlılığının düzeyini belirtmek için p değeri doğrudan yazılmıştır.

Bulgular

Sosyodemografik Veriler

Sosyodemografik verilerle ilgili ayrıntılar Tablo-1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Sosyodemografik Veriler

	Sayı	Ort (ss)
Yaş	503	14.95(±1.74)
Anne Yaşı	536	40.33(±5.38)
Anne Eğitim Yılı	531	7.95(±3.64)
Baba Yaşı	527	44.08(±5.42)
Baba Eğitim Yılı	522	9.10(±3.34)
Toplam Kardeş Sayısı	542	2.78(±1.78)
Kaçıncı Çocuk Olduğu	542	2.00(±1.49)
Ailenin Tahmini Geliri(TL)	436	2784.03(±2104.20)
Kilo	522	55.75(±12.14)
Boy	526	165(±9.97)
BMI	514	20.02(±3.40)

Güvenirlik Ölçümleri

İç Tutarlılık

Ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesi için ölçek maddelerinin iç tutarlılığına bakılmıştır. Alt ölçekler için iç tutarlılık katsayıları sırasıyla şöyledir: Utanç .813, Suçluluk .883, Ayrılma .601, Dışsallaştırma .701, Dışsallaştırma-utanç .755. Bu değerler alt ölçeklerin yüksek düzeyde iç tutarlılığı olduğunu göstermektedir.

EÖDT Alt Ölçeklerinin Birbirleriyle Korelasyonları

Alt ölçeklerin birbirleriyle korelasyonu Tablo-2'de gösterilmiştir. Buna göre alt ölçeklerin genelde birbirleriyle anlamlı ancak zayıf-orta düzeyde korelasyon gösterdikleri söylenebilir.

Tablo 2. EÖDT Alt Ölçeklerinin Spearman Korelasyonu

	Utanç	Suçluluk	Ayrılma	Dışsallaştırma	Dışsallaştırma-Utanç
Utanç	1	.398*	0.054	.195*	.283*
Suçluluk		1	.143*	-.057	-.262*
Ayrılma			1	.368*	.229*
Dışsallaştırma				1	.577*
Dışsallaştırma-Utanç					1

* $p < 0.05$

Test-Tekrar Test Güvenirliği

Test-tekrar test sonuçları Wilcoxon sıralı testine göre farksız bulunmuştur. Ayrıntılar Tablo-3'tedir.

Tablo 3. Alt Ölçeklerin Test-Tekrar Test Sonuçları (Wilcoxon testi)

	Utanç	Suçluluk	Ayrılma	Dışsallaştırma	Dışsallaştırma-Utanç
Z	-1.859	-0.673	-0.471	-0.130	-0.488
p	0.63	0.501	0.638	0.897	0.626

Alt ölçeklerin ortalama ve standart sapma değerlerinin birbirine yakın değerlerde olduğu gözlenmiştir (Tablo-4)

Tablo 4. Alt Ölçeklerin Test-Tekrar Test Ortalama Standart Sapma Değerleri ve Aralıkları

Alt Ölçekler	Ortalama (ss)		Dağılım Aralığı	
	Test	Tekrar-Test	Test	Tekrar-Test
Utancı	31.41(±8.85)	28.21(±6.72)	17-47	15-38
Suçluluk	58.52(±12.51)	57.28(±10.97)	19-75	35-75
Ayrılma	22.37(±5.97)	22.21(±5.40)	12-33	14-34
Dışsallaştırma	16.76(±5.66)	16.52(±4.80)	9-31	7-25
Dışsallaştırma-Utancı	13.46(±3.92)	13.21(±3.97)	9-27	9-27

Geçerlilik Ölçümleri

Benzer Ölçek Geçerliliği

Türkçede ergenler için Ergenler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testine eşdeğer bir ölçek bulunmamaktadır. Ölçeğin geçerliliğinin belirlenmesinde Çocuk Depresyon Ölçeği (ÇDÖ) ve Çocuklar İçin Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri (ÇDSKE) nin Sürekli Kaygı alt ölçeği (ÇDSKE-S) ile korelasyonuna bakılmıştır (Tablo-7).

Yapı Geçerliliği

Verilerin faktör analizine uygunluğu için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerinin .60'dan yüksek ve Barlett test sonucunun anlamlı olması gerekmektedir (Büyüköztürk 2004).

Bu çalışmada KMO örneklem uygunluk katsayısı .872, Barlett Sphericity testi χ^2 değeri ise 6857.589 ($p < .001$) olarak bulunmuştur. Bu değerler verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir.

Çalışmamızda temel bileşenler analizi ve varimax rotasyon sonucu özdeğeri (eigen value) 1'den büyük olan 5 faktör belirlenmiştir. 1. faktör 15E, 13D, 10D, 10C, 14D, 3D, 13C, 12C, 8A, 9D, 7B, 15C, 5A, 1B, 10E maddelerini içermektedir. Bu faktör suçluluk alt boyutudur. 2. faktör 7C,

10B, 6A, 14C, 8B, 13A, 12A, 11D, 6C, 3A, 2C, 1A, 15A maddelerini içermektedir. Bu faktör utanç alt boyutudur. 3. faktör 12D, 9C, 15B, 13B, 15A, 7D, 3B, 5C, 5B maddelerini içermektedir. Bu faktör dışsallaştırma-utanç alt boyutudur. 4. faktör 11C, 8D, 14B, 2D, 9B, 6B, 2E maddelerini içermektedir. Bu faktör dışsallaştırma alt boyutudur. 5. faktör 5D, 1D, 6D, 3C, 14A, 8C, 7A maddelerini içermektedir. Bu faktör ise ayrılma alt boyutudur (Tablo-5).

Tablo 5. Faktör Analizi

	Total	Varyans	Kümülatif
Faktör 1	6.333	%12.666	%12.666
Faktör 2	4.559	%9.118	%21.784
Faktör 3	3.973	%7.945	%29.729
Faktör 4	3.023	%6.046	%35.775
Faktör 5	2.362	%4.724	%40.499

Ölçeklere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Ölçeklerin ve alt ölçeklerin ortalamaları, standart sapma değerleri ve değişkenlerin dağılım aralıkları Tablo-6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Ölçeklerin ve Alt Ölçeklerin Ortalama Standart Sapma Değerleri ve Aralıkları

Ölçekler	Ort (ss)	Dağılım Aralığı
EÖDT		
Utanç	31.10(±9.36)	13-16
Suçluluk	54.63(±12.80)	15-75
Ayrılma	20.30(±5.19)	7-35
Dışsallaştırma	16.61(±5.52)	7-35
Dışsallaştırma-Utanç	17.32(±6.20)	9-36
ÇDÖ Toplam	16.64(±7.29)	6-40
ÇDSKE-S Toplam	36.83(±7.82)	20-60

EÖDT Alt Ölçeklerinin Diğer Ölçeklerle Korelasyonu

Spearman korelasyon testi ile EÖDT'nin alt ölçeklerinin puanlarının hem ÇDÖ hem de ÇDSKE-S puanları ile genelde anlamlı ancak düşük düzeyde ilişkili olduğu saptanmıştır. Ayrıntılar Tablo-7' de gösterilmiştir.

Tablo 7. Alt Ölçeklerin ÇDÖ ve ÇDSKE-S ile Spearman Korelasyonu

	ÇDÖ Toplam	ÇDSKE-S Toplam
Utancı	.170*	.384*
Suçluluk	-.258*	.177
Ayrılma	-.047	.095*
Dışsallaştırma	.179*	.230*
Dışsallaştırma-Utancı	.254*	.242*
ÇDÖ Toplam	1	.414*
ÇDSKE-S Toplam		1

* $p < 0.05$

EÖDT Alt Ölçekleri ve Diğer Ölçeklerin Sosyodemografik Verilerle Korelasyonu

EÖDT alt ölçekleri ve diğer ölçeklerin sosyodemografik verilerle korelasyonunu gösteren veriler Tablo-8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. EÖDT Alt Ölçeklerinin Sosyodemografik Verilerle Spearman Korelasyonu

	Utancı	Suçluluk	Ayrılma	Dışsallaştırma	Dışsallaştırma-Utancı	ÇDÖ Toplam	ÇDSKE-S toplam
Yaş	-.085	.321*	.074	.186*	.203*	.239*	.119*
Kilo	.029	-.249*	-.023	.143*	.189*	.130*	.058
Boy	-.057	-.276*	.018	.129*	.173*	.192*	-.127*
BMI	.079	.132*	-.052	.088	-.134*	.027	.000
Ailenin Tahmini Geliri	-.002	-.181*	.059	.109*	.083	.097	-.129*
Kaçıncı Çocuk Olduğu	.021	.003	.054	.006	.074	-.011	.043
Toplam Kardeş Sayısı	.026	-.028	.040	-.009	.047	.006	.116*
Baba Eğitim Yılı	.005	-.057	-.027	-.004	.004	-.004	-.144*
Baba Yaş	-.070	-.077	.052	-.006	.001	-.010	-.020
AnneYaş	-.029	-.071	.033	.035	.034	-.004	-.088
Anne Eğitim Yılı	-.018	-.100*	.022	.020	.002	-.012	-.131*

* $p < 0.05$

Tartışma

Bu çalışmanın temel amacı, Ergenler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testi psikometrik özelliklerini test etmektir. Çalışmamızda bulunan iç

tutarlılık katsayılarının (Utanc .81, Suçluluk .88, Ayrılma .60, Dışsallaştırma .70, Dışsallaştırma-Utanc .75) testin özgün biçimi ve diğer çalışmaların iç tutarlılık katsayılarıyla benzer olduğu görülmüştür (Tangney ve Dearing, 2002, Stuewig ve ark., 2010; Watson ve Gullone, 2010).

Çalışmamızda utanc ve suçluluk alt ölçekleri arasındaki korelasyon değeri .39'dur. Erişkinler için olan Özbilinçlilik Duygulanımları Testinin özgün biçiminde utanc ve suçluluk alt ölçekleri arasındaki korelasyon değeri .45 bulunmuştur (Tangney vd., 1992a). Bu değerler bizim yaptığımız çalışmayla testin özgün biçiminin utanc-suçluluk korelasyonlarının benzer olduğunu göstermektedir. Utancın dışsallaştırma ile korelasyonunun olması diğer çalışmaları desteklemektedir (Andrews vd., 2000; Covert vd., 2003; Effthim vd., 2001; Tangney, 1995; Tangney vd., 1992a; Thompson vd., 2003; Strömsten vd., 2009).

Çalışmalar utanc eğilimi ve öfke ile düşmanlık ve dışsallaştırma (başkalarını suçlama) arasında pozitif bir ilişki olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca güçsüz hissetme ve acı içinde olma halinde ortaya çıkan öfke ve dışsallaştırmanın utanc yaşamaya karşı kontrolü tekrar sağlayabilmek için bir savunma işlevi görebileceği öne sürülmüştür (Gilligan, 1996; Scheff, 1987; Tangney vd., 1992a; Tangney ve Dearing, 2002; Bennett ve ark., 2005; Høglund ve Nicholas, 1995; Tangney vd., 1992b; Tangney vd., 1996).

Suçluluk ile dışsallaştırma alt ölçekleri arasında negatif korelasyon olduğunu (Tangney, 1990; Tangney, 1995; Hasui vd., 2009) ya da korelasyon olmadığını gösteren çalışmalar vardır (Tangney vd., 1992a; Strömsten vd., 2009). Çalışmamızda suçluluk ile dışsallaştırma alt ölçekleri arasında korelasyon olmadığı görülmüştür. Bu durum suçluluk eğilimli kişilerin dışsallaştırmaya daha az ihtiyaç duymaları, yaptıkları davranışın sorumluluğunu kabul etmeye daha meyilli olmaları ve başkalarına karşı daha fazla empati hissedebilmeleri ile açıklanmıştır (Tangney ve Dearing, 2002). Dışsallaştırma ve ayrılma arasında korelasyon olması da diğer çalışmalarla uyumludur. İki alt ölçek arasındaki korelasyon her iki durumda içsel (kendiliğe dönük) bir atıf olmamasıyla açıklanmaya çalışılmıştır (Tangney, 1990; Tangney, 1995).

Test-tekrar test sonuçlarında ilk testle 15 gün sonra yapılan tekrar test arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Erişkinler için

Özbilinçlilik Duygulanımları Testi ile yapılan bir çalışmada güvenilirlik değerleri utanç .85, suçluluk .74 bulunmuştur (Tangney ve ark., 1992a). Veriler test-tekrar test güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Utanç ve suçluluk duygularıyla depresyon ve anksiyete arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalarda ve bazı geçerlilik güvenilirlik çalışmalarında Ergenler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testi ile birlikte veya ayrı olarak ÇDÖ ve/veya ÇDSKE-S ölçekleri kullanılmıştır (De Rubeis ve Hollenstein, 2009; Tangney, 1991; Tangney ve Dearing, 2002; Tilghman-Osborne ve ark., 2008; Thompson ve Berenbaum, 2006; Fergus TA vd., 2010; Muris ve ark., 2015; Klasen vd., 2015; Bennett vd., 2010; De Rubeis ve Hollenstein, 2009; Tangney vd., 1992b; Fontaine vd., 2001; Luyten vd., 2002). Yapılan çalışmalar utanç ile depresyon ve anksiyete arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermiştir (Thompson ve Berenbaum, 2006; Fergus TA vd., 2010; Klasen vd., 2015; Muris vd., 2015; Bennett vd., 2010; De Rubeis ve Hollenstein, 2009; Tangney vd., 1992a; Tangney vd., 1996a; Eisenberg, 2000). Suçluluğun ise bazı çalışmalarda depresyon ve anksiyete ile pozitif ilişkisi olduğu (Klasen vd. ,2015, Muris vd., 2015; Bennett vd., 2010; De Rubeis ve Hollenstein, 2009), bazı çalışmalarda ise depresyon ve anksiyete ile ilişkisinin zayıf olduğu ya da hiç olmadığı gösterilmiştir (Tangney vd., 1992; Tangney vd., 1996a; Eisenberg, 2000; Gilbert vd., 1994). Yapılan çalışmalarda ÇDSKE-S ile utanç ve suçluluğun korelasyon değerleri sırasıyla .53, .17 (Tangney vd., 1992b), .39, .09 (Fontaine vd., 2001), .41, .10 (Luyten vd., 2002) bulunmuştur. Çalışmamızdaki korelasyon değerleri ise .38, .17 bulunmuştur. Bu sonuçlar utancın anksiyete ile suçluluğa göre daha kuvvetli korelasyon gösterdiğini düşündürmektedir.

Beck Depresyon Envanteri (BDE) kullanılan çalışmalarda depresyon ile utanç ve suçluluk duyguları arasındaki korelasyonlar farklılık göstermektedir. Bazı çalışmalarda BDE ile utanç ve suçluluk arasındaki korelasyonlar sırasıyla .51 ve .19 bulunurken (Tangney vd. 1992b), bazı çalışmalarda BDE ile utanç arasındaki korelasyon .26 (Averill vd., 2002), .32 (Luyten vd. 2002) gibi değerlerde bulunmuş ve BDE ile suçluluk arasında korelasyon bulunmamıştır. Ergenlerde yapılan bir çalışmada ise ÇDÖ ile utanç arasındaki korelasyon değeri .57 bulunmuştur (De Rubeis ve Hollenstein 2009). Çalışmamızda korelasyon değerleri ÇDÖ ile utanç

.17, ÇDÖ ile suçluluk -.25 bulunmuştur. Bu durum bizim örnekleminizde utanç alt ölçeği ile depresyon ölçeği puanları arasında ilişki olmadığını, suçluluk alt ölçeği ile depresyon ölçeği arasında ise zayıf ve negatif bir ilişkinin olduğunu göstermektedir.

10A, 13E, 11A, 15D, 12B, 11B, 9A, 2B, 2A, 1C, 4A, 4B, 4C, 4D, 4E maddeleri hesaplamaya faktör analizi sonucu katılmamıştır. Toplam 50 madde üzerinden değerlendirilme yapılmıştır. Testin özgün biçiminde davranışlardan duyulan gurur ve kendilikten duyulan gurur alt boyutlarının içinde bulunan bazı maddeler (15E, 13D, 10D, 10C) çalışmamızdaki faktör yapısında suçluluk boyutunun içinde ilk sıralarda yer almıştır. Cevaplar incelendiğinde deneklerin suçlulukla savunma yoluyla ilişki kurdukları düşünülmüştür. Testin özgün biçiminde suçluluk alt boyutunda yer alan bir madde (6C) da bizim çalışmamızdaki faktör yapısında utanç alt boyutunda yer almıştır. Bu maddenin aynı zamanda hem suçluluk hem de utanç duygularını birlikte ortaya çıkarabileceği fakat faktör yükünün utanç alt boyutunda yer almasından dolayı utanç alt boyutunda değerlendirilmesinin daha uygun olacağı düşünülmüştür. Testin özgün biçiminde dışsallaştırma alt boyutunda yer alan bir maddenin (1D) bizim çalışmamızdaki faktör yapısında ayrılma alt boyutunda yer aldığı ve testin özgün biçiminde ayrılma alt boyutunda yer alan başka bir maddenin (9B) bizim çalışmamızda dışsallaştırma alt boyutunda yer aldığı görülmüştür. Bu iki maddenin içerikleri de değerlendirildiğinde daha yüksek faktör yükü aldıkları alt boyutlarda değerlendirilmesinin ve özgün biçimine göre yerlerinin değiştirilmesinin uygun olacağı düşünülmüştür.

Motan'ın (2007) yaptığı çalışmada erişkinler için kullanılan Özbilinçlilik Duygulanımları Testinin Türkçede geçerliliğinde ölçeğin özgün biçiminde 6 faktörlü yapıda olmasına rağmen 5 faktörlü yapıda (utanç, durumsal\bağlamsal suçluluk, dışsallaştırma, ayrılma ve duygusal tepki) kullanılması önerilmiştir. Başka bir çalışmada da erişkinler için kullanılan Özbilinçlilik Duygulanımları Testinin 6 faktörlü yapısı içinde bulunan kendilikten duyulan gurur ve davranışlardan duyulan gurur alt ölçekleri dışarıda tutulup utanç, suçluluk, dışsallaştırma ve ayrılmayı içeren 4 faktörlü yapı oluşturulmuştur. Bazı yazarlar örneklem büyüklüğünün fazla olmasının Özbilinçlilik Duygulanımları Testinin

faktör yapısını incelemede bir dezavantaj teşkil ettiğini belirtmiştir (Strömsten vd., 2009).

Ülkemizde yapılacak çalışmaların dünyadaki diğer çalışmalarla karşılaştırma olanağının korunabilmesi için ölçeğin bütünlüğünün Türkçe formunda da korunmasının daha uygun olacağı düşünülmüştür. Ergenler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testi'nin toplam varyansın %40.499'unu açıklayan beş boyutlu bir yapıya sahip olduğu görülmüştür. Ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında açıklanan varyans oranı için %30 ve üzeri ölçüt olarak alındığı düşünüldüğünde, ölçeğin yapı geçerliğinin yeterli düzeyde sağlandığı görülmektedir. Açıklanan varyansın yüksek olması ilgili kavram ya da yapının o denli iyi ölçüldüğünün bir göstergesi olarak yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2007). Faktör yükleri için kesim noktası 0,30-0,32 arasında değişmektedir. Bu çalışmada da bir maddenin faktör yükü dışındaki tüm faktör yükleri bu değerlerin üzerindedir. Bu madde teorik temelden ötürü korunmuştur.

Öte yandan yukarıda verilen analiz sonuçları sınırlılıkları içinde değerlendirilmelidir. İlki senaryo temelli bir ölçek olan Ergenler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testinin toplam puanının kullanılamıyor olmasıdır. Yanıt maddeleri birden fazla özbilinçlilik duygusunu farklı derecede içerebilmektedir. Bu durum alt ölçeklerin oluşturulmasında ve birbirlerinden net sınırlarla ayırt edilmesinde güçlük yaratmaktadır. Ölçeğin orijinalinde ölçek 12-18 yaş grubuna uygulanmaktadır. Çalışmamızda 10-18 yaş grubuna uygulanabileceği sonucuna varılmıştır. Alınan örnekleme 10-12 yaş aralığının test sonuçlarının testin orijinalinin uygulanabilir olduğu 12-18 yaş grubu test değerlendirme sonuçlarıyla benzer olduğu ve 10-12 yaş grubunun verilerinin de alınmasının çalışmanın geçerlilik ve güvenilirlik sonuçlarını değiştirmedeği görülmüştür. Araştırmanın sınırlılıklarından bir tanesi de çalışmaya sadece sağlıklı grup alınmıştır. Klinik örneklem de alınmış olsaydı diğer çalışmalarda utanç ve suçluluk duygularıyla ilişkisi gösterilen post travmatik stres bozukluğu, yeme problemleri, depresif bozukluklar, anksiyete bozuklukları, DEHB, davranım bozukluğu, intihar ve kendini yaralama davranışlarının bu duygularla ilişkisi ve toplumumuzdaki görünümünün incelenebilirdi. Çalışmanın önemli sınırlılıklarından biri de Türkçe'de Ergenler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testine eşdeğer olabilecek ergenler için geliştirilmiş utanç ve suçluluk duygularını ölçen

bir ölçek bulunmadığı için verilerin kıyaslama yoluyla değerlendirilmesi güçtür.

Tüm bu sınırlılıklarla birlikte çalışmamızdan elde ettiğimiz veriler sağlıklı gönüllülerde Ergenler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testi'nin geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış ve sonuçlarımız Ergenler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testinin Türkçe formunun iyi psikometrik özelliklere sahip olduğunu göstermiştir. Türkiye'de ergenlerde utanç ve suçluluk duygularını yordayan çok az çalışma bulunmaktadır. Sonraki çalışmalarda Ergenler için Özbilinçlilik Duygulanımları Testi kullanılarak utanç, suçluluk ve dışsallaştırma ile olumsuz kendilik değerlendirilmesi, düşük benlik saygısı, olumsuz ebeveynlik tutumları, öfke ve empati arasındaki ilişkiyi yordayan çalışmalar yapılabilir.

EXTENDED ABSTRACT

**Test of Self-Conscious Affect For Adolescents:
Validity and Reliability Study**

*

Pınar Algedik - Ezgi Şen Demirdöğen - Volkan Demir - Türkay Demir

*Ümraniye Training and Research Hospital - Şişli Hamidiye Training and Research Hospital
Üsküdar University-Cerrahpaşa Medicine Faculty*

Self-conscious emotions such as shame, pride, guilt, embarrassment are feelings experienced during interpersonal relations, regulating thoughts and behaviors, preventing socially undesirable behaviors and encouraging individuals to act ethically (Tangney and Salovey, 2000).

Feelings of shame are typically accompanied by a sense of shrinking or of "being small" and by a sense of worthlessness and powerlessness. Shamed people also feel exposed. Although shame does not necessarily involve an actual observing audience present to witness one's shortcomings, there is often the imagery of how one's defective self would appear to others (Tangney et al., 2007).

Lewis (1971) described a split in self-functioning in which the self is both agent and object of observation and disapproval. Guilt, on the other hand, is typically a less devastating, less painful experience because the object of condemnation is a specific behavior, not the entire self. Rather than needing to defend the exposed core of one's identity, people in the throes of guilt are drawn to consider their behavior and its consequences. This focus leads to tension, remorse, and regret over the "bad thing done."

Tangney et al. dealt with the feeling of shame based on Lewis's cognitive, emotional and motivational explanations. However, they examined the relationship between the feelings of self-consciousness and the similarities and differences between feelings of guilt and shame.

The aim of this study was to investigate the Turkish version of the Test of Self-Conscious Affect for Adolescents (TOSCA-A) and to examine their psychometric properties.

The TOSCA-A is composed of 10 negative and 5 positive scenarios yielding indices of Shame-Proneness, Guilt-Proneness, Externalization, Detachment/Unconcern, Alpha Pride, and Beta Pride. The scenarios and associated responses were drawn in part from the TOSCA for adults and in part from the TOSCA-C for children. Some of items were rewritten slightly to make the content more relevant for adolescents (Tangney and Dearing, 2002).

We used a cross-sectional design in this study. The sample of this study consisted of 547 adolescents, aged 10-18, studying in four different schools representing two different socioeconomical statuses. Mean age of the adolescents was 14.95(\pm 1.74). *Sociodemographic data form*, *Children's Depression Inventory (CDI)*, *State-Trait Anxiety Inventory for Children Trait form (STAIC-T)* and *Test of Self-Consciousness Affect for Adolescents (TOSCA-A)* were used in the study. After the collection of the scales TOSCA-A was administered again 15 days later to 29 adolescents who were volunteer using the same nicknames. The data was analyzed with Mann-Whitney U test, Spearman's Rho, Wilcoxon and Cronbach's alfa.

In our study, the internal consistency coefficients (Shame .81, Guilt .88, Detachment .60, Externalization .70, Externalization-Shame .75) were found to be similar to the original form of the TOSCA-A and the internal consistency coefficients of other studies (Tangney and Dearing, 2002; Stuewig et al. , 2010; Watson and Gullone, 2010).

In our study, the correlation value between shame and guilt subscales was .39. The original value of the Self-Consciousness Emotions Test for Adults was found to have a correlation value of .45 between shame and guilt subscales (Tangney et al., 1992a). These values show that the shame-guilt correlations of the original form of the test are similar. Correlation of shame with externalization supports other studies (Andrews et al., 2000; Covert et al., 2003; Efthim et al., 2001; Tangney, 1995; Tangney et al., 1992a; Thompson et al., 2003; Strömsten et al., 2009). In the test-retest results, there was no significant difference between the first test and the re-test performed after 15 days ($p > 0.05$). In the studies, the correlation values of STAI-T with shame and the correlation values of

STAI-T with guilt were found as .53, .17 (Tangney et al., 1992b), .39, .09 (Fontaine et al., 2001), .41, .10 (Luyten et al., 2002), respectively. Correlation values in our study were .38, .17, respectively. These results suggest that shame was more strongly correlated with anxiety than guilt. In some studies, the correlations between Beck Depression Inventory (BDI) with shame and the correlation between BDI with guilt were found to be .51 and .19 (Tangney et al., 1992b), whereas in some studies the correlation between BDI and shame was found as .26 (Averill et al., 2002), .32 (Luyten et al., 2002), and no correlation was found between BDI and guilt. In a study conducted on adolescents, the correlation value between CDI and shame was found to be .57 (De Rubeis and Hollenstein 2009). In our study, the correlation between CDI with shame was found .17, the correlation between CDI with guilt was found -.25. This situation shows that there is no relation between shame subscale and CDI scores in our sample and there is a weak and negative relationship between the guilt subscale and CDI. Besides, TOSCA-A was found to have a five-dimensional structure explaining 40.499% of the total variance.

According to the results of our study, Turkish version of TOSCA-A showed high reliability and validity.

Unlike the original form's six-factor construct, we proposed to use the test as consisting 5 sub-scales: shame, guilt, externalization-shame, externalization and detachment. In future researches relationship between shame, guilt, externalization and low self-esteem, negative parental attitudes, anger, empathy may be evaluated using TOSCA-A. Also more detailed investigation of psychopathologies like depression and anxiety and long-term follow-up studies in adolescence are needed to understand clinical presentation and development of shame and guilt. Prospective studies, enabling to understand cultural differences, social roles ascribed to females and males and to make comparisons between different cultures are needed.

Kaynakça / References

- Akbağ, M. ve Erden-İmamoğlu, S. (2010). Cinsiyet ve bağlanma stillerinin utanç, suçluluk ve yalnızlık duygularını yordama gücünün araştırılması, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(2), 651-682.
- Andrews, B., Brewin, C.R., Rose, S. ve Kirk, M. (2000). Predicting PTSD symptoms in victims of violent crime: The role of shame, anger, and childhood abuse. *J Abnorm Psychol*, 109, 69-73.
- Angold, A., ve Rutter, M. (1992). Effects of age and pubertal status on depression in a large clinical sample. *Development and Psychopathology*, 4(1), 5-28.
- Averill, P. M., Diefenbach, G. J., Stanley, M. A., Breckenridge, J. K., ve Lusby, B. (2002). Assessment of shame and guilt in a psychiatric sample: A comparison of two measures. *Personality and Individual Differences*, 32(8), 1365-1376.
- Bandura, A. (1973) *Agression: A social learning analysis*. Englewood Chiffs, NJ: Prentice Hall.
- Baumeister, R.F. ve Leary, M.R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117, 497-529
- Beer, J. S., Heerey, E. A., Keltner, D., Scabini, D. ve Knight, R. T. (2003). The regulatory function of self-conscious emotion: Insights from patients with orbitofrontal damage. *Journal of Psychology and Social Psychology*, 85, 594-604.
- Bennett, D. S., Sullivan, M. W. ve Lewis, M. (2010). Neglected children, shame-proneness, and depressive symptoms. *Child Maltreat*, 15, 305-314.
- Bennett, D. S., Sullivan, M. W., ve Lewis, M. (2005). Young children's adjustment as a function of maltreatment, shame, and anger. *Child Maltreatment*, 10(4), 311-323.
- Bowlby, J. (1969/1982). *Attachment and loss*, Vol. 1: Attachment. London: Hogarth Press.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss*, Vol. 2: Separation. London: Hogarth Press.
- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık

- Büyüköztürk, Ő. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademik Yayıncılık.
- Cassidy, J. ve Shaver, P.R. (Eds.) (1999). Handbook of attachment: Theory, In *Research and Clinical Applications* (p. 115-140). New York: Guilford Press.
- Cole, D.A., Tram, J.M., Martin, J.M., Hoffman, K.B., Ruiz, M.D., Jacquez, F.M. ve Maschman, T.L. (2002). Individual differences in the emergence of depressive symptoms in children and adolescents: A longitudinal investigation of parent and child reports. *Journal of Abnormal Psychology*, 111, 156-165.
- Covert, M. V., Tangney, J. P., Maddux, J. E., ve Heleno, N. M. (2003). Shame-proneness, guilt-proneness, and interpersonal problem solving: A social cognitive analysis. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 22(1), 1-12. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1521/jscp.22.1.1.22765>
- Darwin, C. (1872/1965), *The Expression of the Emotion in Man and Animals*, Chicago: University of Chicago Press.
- De Rubeis, S. ve Hollenstein, T. (2009) Individual differences in shame and depressive symptoms during early adolescence. *Personal Individ Differ*, 46, 477-482.
- De Rubeis, S., ve Hollenstein, T. (2009). Individual differences in shame and depressive symptoms during early adolescence. *Personality and individual differences*, 46(4), 477-482.
- Demir T., (2014). Utan ve ergen ruhsallığındaki yeri. (B. Kilborne ed.) *Utan ve Haset Grnm Kaygısı ve Kem Gz içinde* (231-252). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Deniz, M. E. (2006). Ergenlerde bağlanma stilleri ile ocukluk istismarları ve suçluluk-utan arasındaki ilişki, *Eurasian Journal of Educational Research*, 22, 89-99.
- Dinçer, D. (2014). Üniversite ėrencilerinin utanç kavramlarının incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 7(29), 1307-9581.
- Efthim, P. W., Kenny, M. E. ve Mahalik, J. R. (2001). Gender role stress in relation to shame, guilt, and externalization. *Journal of Counselling & Development*, 79, 430-438.
- Eisenberg, N. (2000). Emotion, regulation, and moral development. *Annual review of psychology*, 51(1), 665-697.

- Fergus, T.A., Valentiner, D.P., McGrath, P. ve Jencius S (2010) Shame and guilt-proneness: relationships with anxiety disorder symptoms in a clinical sample. *J Anxiety Disord*, 24, 811-815.
- Ferguson, T.J. ve Stegge H. (1998). Measuring guilt in children: A rose by any other name still has thorns. In (J. Bybee eds.), *Guilt and Children*, (p. 19-74). San Diego: Academic
- Fischer, K. W. ve Tangney, J. P. (1995). *Self-conscious emotions: The psychology of shame, guilt, embarrassment and pride*. New York: Guilford.
- Fisher, S., ve Greenberg, R. (1977). *The scientific credibility of freud's theories and therapy*, New York: Basic Books.
- Fleming, J. E., Offord, D. R. ve Boyle, M. H. (1989). Prevalence of childhood and adolescent depression in the community. *Ontario Child Health Study, The British Journal of Psychiatry*, 155(5), 647-654.
- Fontaine, J. R., Luyten, P., De Boeck, P. ve Corveleyn, J. (2001). The test of self-conscious affect: Internal structure, differential scales and relationships with long-term affects. *European Journal of Personality*, 15(6), 449-463.
- Gilbert, P. (1998). What Is shame? Some core issues and controversies. In (P. Gilbert ve B. Andrews Eds.). *Shame: Interpersonal Behaviour, Psychopathology and Culture* (p. 3-36). New York: Oxford University Press.
- Gilbert, P. (2000). The relationship of shame, social anxiety and depression: The role of the evaluation of social rank. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 7, 174-189.
- Gilbert, P. (2002). Body shame: A biopsychosocial conceptualisation and overview, with treatment implications. In (P. Gilbert ve J Miles Eds.). *Body Shame: Conceptualisation, Research and Treatment* (p. 3-54). London: Routledge.
- Gilbert, P. (2007). The evolution of shame as a marker for relationship security. In (J.L. Tracy, R.W. Robins ve J.P. Tangney Eds.). *The Self-Conscious Emotions: Theory and Research*. (p. 283-309). New York: Guilford.
- Gilbert, P., Pehl, J. ve Allan, S. (1994). The phenomenology of shame and guilt: an empirical investigation. *British Journal of Medical Psychology*, 67, 23-36.

- Gilligan, J. (1996). Exploring shame in special settings: A psychotherapeutic study. In (C. Cordess ve M. Cox Eds.), *Forensic psychotherapy: Crime, psychodynamics and the offender patient. Mainly practice* (Vol. 2, p. 475–489). London, England: Jessica Kingsley Publishers, Ltd.
- Hartmann, H. ve Loewenstein, R. M. (1962). Notes on the superego. *The psychoanalytic study of the child*, 17(1), 42-81. DOI: <https://doi.org/10.1080/00797308.1962.11822838>
- Hasui, C., Kitamura, T., Tamaki, A., Takahashi, M., Masuda, S. ve Ozeki, N. (2009). The test of self-conscious affect-3 in Japanese university students. *The Journal of nervous and mental disease*, 197(6), 458-460.
- Hoffman M.L. 1998. Varieties of empathybased guilt. In (J. Bybee eds) *Guilt and Children*, (Vol.4, 91–112). New York: Academic
- Hoglund, C. L. ve Nicholas, K. B. (1995). Shame, guilt, and anger in college students exposed to abusive family environments. *Journal of Family Violence*, 10(2), 141-157.
- Karataş, Z. ve Danışman, U. P. (2008). Lise öğrencilerinin suçluluk ve utanç puanlarının disiplin cezası alıp almama ve cinsiyetleri açısından incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 103-114.
- Kashani, J.H. ve Orvaschel, H. (1990). A community study of anxiety in children and adolescents. *American Journal of Psychiatry*, 147, 313-318.
- Kaufman, G. (1989) *The psychology of shame: Theory and treatment of shame-based syndromes*, New York: Springer [London: Routledge (paper edition) 1993].
- Klasen, F., Reissmann, S., Voss, C. ve Okello, J. (2015). The guiltless guilty: trauma-related guilt and psychopathology in former Ugandan child soldiers. *Child Psychiatry Hum Dev*, 46, 180–193
- Kovacs, M. (1985). The children's depression inventory (CDI). *Psychopharmacol Bulletin*, 21, 995-998.
- Lansky, M. ve Morrison, A. (Eds) (1997). *The widening scope of shame* Hillsdale, HJ: The Analytic Press.
- Lewis, H. B. (1971). *Guilt and shame in neurosis*. New York: Guilford Press.

- Lewis, M. (2008). Self-conscious emotions: Embarrassment, pride, shame, and guilt. In (M. Lewis, J. M. Haviland-Jones, and L. F. Barrett Eds.), *Handbook of emotions* (3. ed., p. 742-756). New York, NY: Guilford Press.
- Luyten, P., Fontaine, J. R., ve Corveleyn, J. (2002). Does the test of self-conscious affect (TOSCA) measure maladaptive aspects of guilt and adaptive aspects of shame? An empirical investigation. *Personality and individual differences*, 33(8), 1373-1387.
- Motan, İ. (2007). *Recognition of self-conscious emotions in relation to psychopathology*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Muris, P., Meesters, C., Bouwman, L. ve Notermans, S. (2015). Relations among behavioral inhibition, shame- and guilt-proneness, and anxiety disorders symptoms in non-clinical children. *Child Psychiatry Hum Dev*, 46, 209-216.
- Orth, U., Robins, R. W. ve Soto, C. J. (2010). Tracking the trajectory of shame, guilt, and pride across the life span. *Journal of Personality and Social Psychology*, 99, 1061-1071. doi:10.1037/a0021342
- Ozusta, H. S. (1995). Çocuklar için durumluk-sürekli kaygı envanteri uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10(34), 32-44.
- Öy, B. (1991). Çocuklar için depresyon ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2, 132-136.
- Panel (1957) Preodipal factors in neurogenesis V. H. Rosen, reporter. J. Am. Psychoanal. Assoc. 5: 146-157.
- Piers, G., ve Singer, M. B. (1971). Shame and guilt: A psychoanalytic and a cultural study.
- Schafer, R. (1968). *Aspects of internalization*, New York: Int. Univ. Press.
- Scheff, T. (1987). *The shame-rage spiral: A case study of an interminable quarrel. The role of shame in symptom formation* In (p. 109-149). Hillsdale, NJ, England: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Spero, M. H., (1984), Shame-an object-relational formulation , *Psychoanalytic Study of the Child*, 39, 259-282.
- Spielberger, C.D. (1973). *Manual for the State-Trait Anxiety Inventory for Children*. Palo Alto: Consulting Psychologists Press.

- Strömsten, L. M., Henningsson, M., Holm, U. ve Sundbom, E. (2009). Assessment of self-conscious emotions: A Swedish psychometric and structure evaluation of the test of self-conscious affect (TOS-CA). *Scandinavian journal of psychology*, 50(1), 71-77.
- Stuewig, J., Tangney, J.P., Heigel, C., Harty, L. and McCloskey, L. (2010) Shaming, blaming, and maiming: functional links among the moral emotions, externalization of blame, and aggression. *J Res Personal*, 44, 91-102.
- Şahin, Z. (2007). *Çocuk yetiştirme tarzları ve benlik düzenleme farklılıklarının kendilik-bilinci duygusal eğilimleriyle ilişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Tangney J. P. (1991). Moral affect: the good, the bad, and the ugly. *J Pers Soc Psychol*, 61, 598-607
- Tangney, J. P. (1990). Assessing individual differences in proneness to shame and guilt: development of the self-conscious affect and distribution inventory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 102-111.
- Tangney, J. P. (1995). Recent advances in the empirical study of shame and guilt. *The American Behavioral Scientist*, 38(8), 1132.
- Tangney, J. P. ve Dearing, R. L. (2002a). *Shame and guilt*. New York: Guilford Press.
- Tangney, J. P. ve Salovey, P. (2000). *Problematic social emotions: Shame, guilt, jealousy, and envy, the social psychology of emotional and behavioral problems*, (ed. R. M. Kowalski and M. R. Leary), Washington, D.C.: American Psychological Association.
- Tangney, J. P., Burggraf, S. A. ve Wagner, P. E. (1995). Shame-proneness, guilt-proneness, and psychological symptoms. In (J. P. Tangney ve K.W. Fischer, Ed.), *Self-conscious emotions: The psychology of shame, guilt, embarrassment, and pride* (p.343-367). New York: The Guilford Press.
- Tangney, J. P., Stuewig, J. ve Mashek, D. J. (2007). Moral emotions and moral behavior. *Annual review of psychology*, 58, 345-372. doi:10.1146/annurev.psych.56.091103.070145
- Tangney, J. P., Wagner, P. E. ve Gramzow, R. (1992b). Proneness to shame, proneness to guilt and psychopathology. *Journal of Abnormal Psychology*, 102, 469-478.

- Tangney, J. P., Wagner, P. E., Fleeter, C. ve Gramzow, R. (1992a). Shamed into anger: The relation of shame and guilt to anger and self-reported aggression. *Journal of Personality And Social Psychology*, 62 (4), 669-675.
- Tangney, J. P., Wagner, P. E., Hill-Barlow, D., Marschall, D. E. ve Gramzow, R. (1996). Relation of shame and guilt to constructive versus destructive responses to anger across the lifespan. *J Personal Soc Psychol*, 70, 797-809
- Tangney, J.P. (1991). Moral affect: the good, the bad, and the ugly. *J Pers Soc Psychol*, 61, 598-607.
- Thompson, R. J., ve Berenbaum, H. (2006). Shame reactions to everyday dilemmas are associated with depressive disorder. *Cogn Ther Res*, 30, 415-425
- Thompson, T., Dinnel, D. L. ve Dill, N. J. (2003). Development and validation of a body image guilt and shame scale. *Personality & Individual Differences*, 34, 59-75
- Tilghman-Osborne, C., Cole, D. A., Felton, J. W., ve Ciesla, J. A. (2008). Relation of guilt, shame, behavioral and characterological self-blame to depressive symptoms in adolescents over time. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 27, 809-842. doi:10.1521/jscp.2008.27.8.809
- Tracy, J. L. ve Robins, R. W. (2004). Putting the self into self-conscious emotions: A theoretical model. *Psychological Inquiry*, 8, 103-125
- Türe, H. ve Taşkın, E. O. (2011). *Bir grup üniversite öğrencisinde sosyal kaygı düzeyini etkileyen faktörler*, 20. Anadolu Psikiyatri Günleri Kongresi'nde sunulan poster, Tarih, Mustafa Kemal Üniversitesi, Antakya.
- Watson, S. D., ve Gullone, E. (2010). An investigation into the reliability and validity of the TOSCA-A shame and guilt scales with child and adolescent samples. Manuscript submitted for publication.
- Zarem, S. (2006). A homage to Helen Block Lewis, 2006 Shame Symposium,

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Algedik, P., Şen-Demirdöğen, E., Demir, V., ve Demir, T. (2018). Ergenler için özbilinçlilik duygulanımları testi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* , 11(18), 104-133. DOI: 10.26466/opus.531369